

Az elektronikus (digitális) könyvtár fogalma és szolgáltatásai.

Egy elektronikus könyvtár bemutatása

Milyen elektronikus könyvtárakat ismer? Mit nevezünk elektronikus könyvtárnak?

Jellemezze a könyvtárakat gyűjtőkörük alapján!

Ismertesse egy elektronikus könyvtár virtuális felépítését, és mutassa be szolgáltatásait!

VÁZLAT

A hagyományos könyvtárak elektronikus szolgáltatásai

Online digitális szolgáltatás (távolról vagy közvetlenül a könyvtárból igénybe vehető)

- ▶ Könyvtárak webhelyein vagy elektronikus katalógusaiban kereshetünk, egyszerre akár több könyvtárban is.
- ▶ Az internet egészén kereshetünk keresőgépekkel vagy tematikus keresővel, esetleg böngészhetünk az URL-ek között, használhatjuk az internet nyilvános adatbázisait.
- ▶ A talált dokumentumok személyes használatra általában letölthetők, illetve kinyomtathatók.

Offline digitális szolgáltatás

- ▶ Digitális adathordozón (általában CD, DVD, merevlemez) meglévő adatbázisok, rendszerezett dokumentumok vagy programok használata..
- ▶ Ezek lehetnek helyben használhatóak vagy kölcsönözhetőek is.

Az elektronikus könyvtár fogalma

Az elektronikus könyvtár olyan könyvtár, amely kizárólag elektronikus dokumentumokat gyűjt, rendez, feltár (katalogizál), tárol és általában hálózaton (interneten) keresztül az olvasók rendelkezésére bocsát. Az elektronikus digitális online könyvtár anyagát a szolgáltató szerver(ek) tárolják, amely hálózatról közvetlenül elérhető, emberi beavatkozás nélkül.

- ▶ Az elektronikus online könyvtárat gyakran virtuális könyvtárnak nevezik, mivel a dokumentumok digitális formában vannak jelen, és csak online módon érhetők el.
- ▶ Biztonsági okokból célszerű, hogy legyen az elektronikus könyvtárnak egy offline része is, ahol a könyvtár anyaga digitális adathordozókon (CD, DVD, merevlemez) is megtalálható (esetleg kölcsönözhető is), lényegében függetlenül a hálózattól.

Elektronikus könyvtárak: Neumann-ház (www.neumann-haz.hu/), MEK (www.mek.oszk.hu/)

A MEK és néhány szolgáltatásának bemutatása

A webhelyen megtekinthetjük a könyvtár bemutatását, ahol ezt olvashatjuk:

„Az 1994 tavaszán tartott „Pocok-workshop” alatt határozta el néhány lelkes könyvtáros egy Ajánlás elkészítését a Magyar Elektronikus Könyvtár megalapításához és működésének szabályozásához.” – idézet a MEK történetéből.

A MEK feladata összegyűjteni, tematikusan rendezni, adott formátumokban tárolni és a felhasználók számára az interneten hozzáférhetővé tenni a magyar vonatkozású digitális dokumentumokat.

Gyűjtőköre kiterjed:

- ▶ Témájuk szerint a magyar vonatkozású vagy nyelvű tudományos oktatási, kulturális dokumentumokra.

- ▶ Dokumentumtípusuk szerint a könyvekre, előadásokra, tanulmányokra, térképekre.
- ▶ A periodikák nem szerepelnek.

A dokumentumokat témakörök szerint rendezik, a fő témák:

- ▶ természettudományok,
- ▶ műszaki tudományok, gazdasági ágazatok,
- ▶ társadalomtudományok,
- ▶ humán területek, kultúra, irodalom,
- ▶ kézikönyvek, egyéb műfajok.

The screenshot shows the Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK) website interface. At the top, there is a navigation bar with the title 'Magyar Elektronikus Könyvtár' and several menu items: 'english', 'vmeK', 'hírek', 'statisztika', 'bemutató', 'irattár', and 'vendégkönyv'. Below this, there are sub-menus for '2426 dokumentum', 'újdonások', 'sikerlista', 'teljes lista', and 'kapcsolat'. The main content area is divided into three sections, each featuring a document entry with a thumbnail, title, author, and abstract. The first entry is about the expected benefits and costs of the euro's introduction in Hungary. The second entry discusses the concept of a natural life under the sun. The third entry is about the biblical politician Kiss Sándor. On the left side, there is a sidebar with a search icon and a list of subject categories: 'természettudományok', 'műszaki tudományok gazdasági ágazatok', 'társadalomtudományok', 'humán területek kultúra, irodalom', and 'kézikönyvek, egyéb műfajok'. Below the sidebar is the 'fenntartó' (maintainer) information, which is the 'Országos Széchényi Könyvtár'. On the right side, there is a search box with the text 'keresés a gyűjteményben' and fields for 'szerző', 'cím', 'téma', and 'sorszám'. Below the search box are buttons for 'súgó', 'összetett', and 'keres'. There is also a section for 'keresés a teljes szövegben' with a dropdown menu and similar search buttons. At the bottom right, there is an 'ajánlat' (offer) section for 'MEK 1.0 Az első Magyar Elektronikus Könyvtár' and 'EPA Elektronikus Periodika Archivum és Adatbázis eleMFK'.

Magyar Elektronikus Könyvtár keresőoldala

Láthatóan ez más, mint az ETO rendszere. Kiválasztva például a természettudományokat, az további 8 altémára oszlik, ezeken belül kiválaszthatóak egyes speciális szakterületek, amelyekben kereshetünk a dokumentumok között, cím szerint, szerző szerint vagy időrendben, az eredményt ábécésorrendben listázza. Ha az eredmény nem elég ki, további forrásokban is kereshetünk, például a lap.hu vagy az altavizsla.hu helyeken, vagy az Elektronikus Periodika Adatbázisban (EPA-keresés).

Minden dokumentumhoz tartozik például katalóguscédula, és választhatunk a megtekinthető formátumok és a csomagolt formátumok között, aszerint, hogy olvasni vagy letölteni akarjuk.